

gemeente
Goeree-Overflakkee

STARTNOTITIE ENERGIETRANSITIE

EEN MAATSCHAPPELIJK ENERGIESYSTEEM
VOOR GOEREE-OVERFLAKKEE

9 januari 2024

STARTNOTITIE ENERGIETRANSITIE

EEN MAATSCHAPPELIJK ENERGIESYSTEEM VOOR GOEREE-OVERFLAKKEE

INHOUD

VOORWOORD	3
1. INLEIDING	4
2. URGENTIE EN DEFINITIE VAN VISIE EN STRATEGIE	5
We staan op een kruispunt	5
Het decentrale energiesysteem als perspectief	6
Doel: een visie én een aanpak	7
Uitgangspunten en kaders	7
Kiezen voor een warmteperspectief als leidraad voor visieontwikkeling	8
Resultaat	9
Status	10
Risico's en maatregelen	10
3. PROCESMATIGE AANPAK	11
Planning	11
Participatie	12
communicatie	13
Juridische inbedding en integratie andere opgaven	15
4. INHOUDELIJKE AANPAK	16
Werken met maatschappelijke thema's en routekaarten	16
Centrale route:	17
Route 1 - Veerkrachtig energiesysteem - leveringszekerheid	17
Route 2 - Gebouwde omgeving en eindgebruikers	17
Route 3 - Betaalbaarheid en businesscases	18
Route 4 - Eigenaarschap en rolneming	18
Route 5 - Veiligheid en gezondheid	18
Route 6 - Ruimtelijke inpassing	19
5. ORGANISATIE EN GOVERNANCE:	20
Besluitvorming	20
Deelnemende partijen in RES verband	21
Budgetten, kosten en inzet	22

VOORWOORD

Wat als we onze uitdagingen omzetten in kansen? We hebben de opdracht om onze energievoorziening te verduurzamen, dat gaat niet vanzelf. Zaken als beschikbaarheid van energie, betaalbaarheid en veiligheid raken iedereen en zijn als je het nieuws volgt niet langer vanzelfsprekend.

Met één plan voor alle onderdelen van het energiesysteem waarin de maatschappelijke meerwaarde voor Goeree-Overflakkee centraal staat, krijgen we meer grip op de onderdelen van het energiesysteem die belangrijk voor ons zijn, zoals betaalbaarheid, beschikbaarheid en veiligheid. Deze startnotitie beschrijft hoe we dit voor elkaar willen krijgen.

De RES-regio Goeree-Overflakkee heeft een unieke uitgangspositie: het betreft één gemeente met één aanspreekpunt per organisatie, sterke lokale verankering en goede onderlinge verhoudingen. De maatschappelijke betrokkenheid van de RES-partners maakt regionale afstemming efficiënt te organiseren. De opwekdoelstelling voor 2030 is behaald en lopende verkenningen naar warmte en mobiliteit bieden een solide basis. Hierdoor kunnen RES-partners nu gericht werken aan een integrale energieaanpak die ook ruimte biedt voor bredere sturingsvragen.

De energiecrisis en netcongestie laten zien hoe belangrijk het is om grip te krijgen op ons energiesysteem, inclusief de technische,

economische en maatschappelijke aspecten. De huidige deeldoelstellingen bieden maar één antwoord op de technische vragen, maar gaat voorbij aan de maatschappelijke aspecten en de verwevenheid van het systeem. Dit terwijl er grote vragen zijn over de koers van Goeree-Overflakkee: hoe gaan we om met de vernieuwing van zonne- en windparken, opslaginitiatieven en het toekomstperspectief voor eindgebruikers? Daarnaast moeten we beslissen wat voor regio we in 2050 willen zijn, inclusief de balans tussen lokaal voordeel en een robuust systeem.

De keuzen voor het vervolg van de energietransitie op Goeree-Overflakkee komen hiermee voorbij de rollen en verantwoordelijkheden van de individuele organisaties te liggen. Alleen met een gezamenlijk perspectief en sturing kunnen we integraal vooruit. Dit vraagt om een andere benadering van de energietransitie, maar zeker ook naar een andere manier van samenwerken.

De gezamenlijke RES-partners van de regio Goeree-Overflakkee.

1. INLEIDING

Voor u ligt de startnotitie voor de ontwikkeling van een gezamenlijke visie en een plan voor de energietransitie op Goeree-Overflakkee. Dit document is opgesteld door de deelnemende partijen aan de RES Goeree-Overflakkee om inzicht te krijgen in het proces en afspraken te maken over de gezamenlijke route naar deze visie en aanpak.

We hebben deze startnotitie geschreven omdat we zien dat we wanneer breder naar projecten, deelthema's en organisatiebelangen kijken we nog effectiever en gericht kunnen sturen op de energietransitie en de meerwaarde van de transitie voor de eindgebruikers.

We zien ook dat we als partners elkaar nodig hebben en dat samenwerking van alle RES partners een randvoorwaarde is voor het succes van de energietransitie. We zijn als partners aanvullend aan elkaar en willen op basis van dit uitgangspunt de vervolgkoers uitzetten. We zijn geïnspireerd door het gedachtegoed van de Wereld van B, dat de eindgebruiker en het maatschappelijke systeem centraal stelt in plaats van de techniek en willen deze inspiratie gebruiken om tot een breed perspectief op de energietransitie op Goeree-Overflakkee te komen.

In deze startnotitie staat omschreven hoe we denken tot een nieuwe visie over onze koers richting 2050 te

komen en wat er voor nodig is om deze visie te voorzien van een aanpak. We hebben deze ingedeeld in vier stappen;

Allereerst beschrijven we in **hoofdstuk 2; de urgentie en definitie van visie en aanpak**. In dit hoofdstuk beschrijven we waarom een nieuwe visie en manier van werken nodig is en wat de visie en de aanpak wel en niet zijn en regelen.

Vervolgens beschrijven we in **hoofdstuk 3; de procesmatige aanpak** en welke stappen nodig zijn om tot de in hoofdstuk 3 genoemde resultaten te komen. Hierin staat ook beschreven welke zaken van invloed zijn op het proces, aan welke andere opgaven de ontwikkeling van een visie en aanpak raakt en waar de investeringen in tijd en ruimte vandaan horen te komen.

Deze procesmatige aanpak koppelen we in **hoofdstuk 4; de inhoudelijke aanpak** aan een themagerichte manier van werken die helpt om belangrijke thema's voor de visie en aanpak verder uit te werken. In dit hoofdstuk behandelen we de thema's op hoofdlijnen en benoemen we de inhoudelijke kaders.

Als laatste omschrijven we in **hoofdstuk 5; governance en inzet** hoe we de sturing op dit proces willen vormgeven en welke verantwoordelijkheden waar blijven liggen.

2. URGENTIE EN DEFINITIE VAN VISIE EN STRATEGIE

Samen met onze partners – Gemeente Goeree-Overflakkee, Provincie Zuid-Holland, Stedin, Waterschap Hollandse Delta, Oost West Wonen en Deltawind – hebben we hard gewerkt aan een waardevolle energietransitie in de regio, en met succes. De doelen voor 2030 zijn ruimschoots behaald, en duurzame energieopwekking bij particulieren en bedrijven blijft groeien. Steeds meer mensen bereiden zich voor op een overstap van aardgas naar een duurzaam alternatief.

Afgelopen jaar hebben we, op basis van een [systeemstudie](#), het idee van de “wereld van B” verder onderzocht als mogelijke leidraad voor [nieuwe ontwikkelingen in energie op Goeree-Overflakkee](#). Deze benadering vraagt om een frisse blik en een nieuwe manier van aansturen, observeren en reageren op de energietransitie.

WE STAAN OP EEN KRUISPUNT

Als regio staan we nu op een punt waar we samen richtinggevende keuzen kunnen maken voor de toekomst van de energievoorziening op Goeree-Overflakkee. We kunnen die keuzen niet één voor één maken. Ze zijn met elkaar verweven, zoals het systeem verweven is. Hoe langer we wachten, hoe meer onderdelen van het systeem ingevuld worden door individuen op basis van individuele meerwaarde. Om de meerwaarde voor de hele gemeenschap te borgen is een sturend perspectief nodig dat bestuur en initiatiefnemers helpt in het ontwikkelen van een energiesysteem dat zowel het individu als de maatschappij vooruithelpt.

GOEREE-OVERFLAKKEE KAN IN VERHOUDING TOT ANDERE GEBIEDEN DIRECTER STUREN EN AFSTEMMEN OP DE ENERGIETRANSITIE.

We werken in de regio Goeree-Overflakkee met één gemeente, maar ook met één Provincie, één waterschap, één woningcorporatie, één netbeheerder en één energie coöperatie aan de energietransitie. Met name het aantal deelnemende gemeenten en woningcorporaties ligt in de meeste andere regio's veel hoger. Dit betekent dat afstemming en besluitvorming heel direct kan plaatsvinden en dat de gezamenlijke partners relatief onafhankelijk koers kunnen bepalen op het energiesysteem. Hierdoor zijn we wendbaarder dan andere regio's. Het betekent ook dat een kleiner aantal organisaties samen het werk moet verzetten. Dit pleit voor een andere manier van samenwerken, zodat we aanvullend werken in plaats van overlappend.

GOEREE-OVERFLAKKEE MAAKT ONDERDEEL UIT VAN HET ENERGIENETWERK VAN NEDERLAND, DE VERWEVENHEID MET OMLIGGENDE SYSTEMEN IS DOORDAT WE EEN EILAND ZIJN, GROFMAZIG.

Ook de verbondenheid van het fysieke energiesysteem met de rest van Nederland is doordat Goeree-Overflakkee een eiland is, relatief overzichtelijk ten opzichte van andere regio's. De overzichtelijkheid van dit net dwingt ons ook tot overzichtelijke uitdagingen. De hoeveelheid energie die het eiland of een dorp kan leveren of ontvangen is fysiek begrenst. Dit is een reden om de verdeling en inzet van energie op gebiedsniveau zo goed mogelijk te regelen. We hebben deze verbindingen met de rest van Nederland nodig.

ER IS SPRAKE VAN NETCONGESTIE OP HET ELEKTRICITEITSNET VOOR AFNAME EN DE BESCHIKBARE RUIMTE OP HET NET VOOR LEVERING IS BEPERKT. DIT KOMT MEDE DOOR DE GROFMAZIGE VERBONDENHEID MET DE REST VAN NEDERLAND.

Leveringszekerheid en netstabiliteit zijn niet langer vanzelfsprekend, want er is nog maar beperkt ruimte op het net voor afname en levering. In zekere zin is dit een gevolg van het succes van eerdere fasen in de energietransitie. De economische en maatschappelijke gevolgen van netcongestie zijn ingrijpend, zo zien we dat in andere gebieden energieschaarste een grote rol speelt bij de mogelijkheid tot nieuwbouw en economische ontwikkeling. De beschikbaarheid van energie is hierdoor niet langer een zekerheid, maar een randvoorwaarde voor toekomstige ontwikkelingen. Om gericht te kunnen sturen op de beschikbaarheid van aansluitingen is met spoed zicht nodig op de samenhang tussen de ruimte op vraag, aanbod en distributie. We zien dat wanneer we onze blik verbreden naar warmte en brandstof voor mobiliteit, de sturingsmogelijkheden toenemen.

EEN STABIEL NET HEEFT NAAST OPWEK EN AFNAME OOK BEHOEFTE AAN LOKALE BUFFERING.

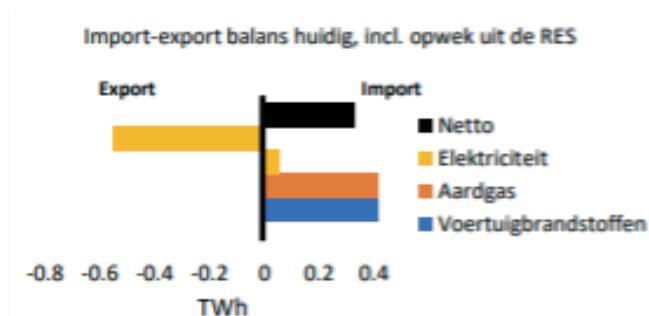
Dit is een nieuw onderdeel van de benodigde energie-infrastructuur. Hierin zijn nog verschillende keuzen te maken. Juist een nieuw component zorgt ook voor nieuwe kansen in het systeem. Voor het brede systeem is en wordt binnen het RES-netwerk ervaring opgedaan met wind en zon op land, waterstof, batterijen en andere energieoplossingen.

WE HEBBEN DE RES-DOELSTELLINGEN TOT 2030 ALS EERSTE REGIO GEHAALD.

Voor de periode van 2030 tot 2050 verwachten we dat er een vervolgoelstelling komt voor alle gebieden in Nederland. We zijn dus nog niet klaar. De doelstelling is in ieder geval om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Hoe dit er in detail uit komt te zien is op dit moment is nog niet helemaal duidelijk, daarvoor wachten we keuzes vanuit de Rijksoverheid af. Op het moment dat dit gesprek gestart wordt willen we goed voorbereid het gesprek kunnen aangaan. Ook zien we dat Goeree-Overflakkee ondanks het grote aandeel duurzaam opgewekte elektriciteit nog niet kan voorzien in de eigen energievoorziening als we daar toekomstige vraag naar duurzame warmte en brandstofgebruik voor mobiliteit bij rekenen. Hiervoor is nog een stap nodig. Voor we hier een stap in kunnen maken is het belangrijk beeld te hebben via welke routes we deze doelstelling kunnen halen en wat onze voorkeur heeft.

GOEREE-OVERFLAKKEE IS GEEN NETTO ENERGIE-EXPORTEUR

Goeree-Overflakkee is nu een netto importeur van energie, terwijl het veel elektriciteit exporteert. De reden hiervoor is dat er aardgas en voertuigbrandstoffen (diesel en benzine) worden geïmporteerd voor warmte en mobiliteit. Er wordt 26% van de tijd (>2000 uur per jaar) stroom geïmporteerd, bijvoorbeeld als het niet waait en de zon niet schijnt. Goeree-Overflakkee is dus nog sterk importafhankelijk. Zie hoofdstuk 4.

Afbeelding 1: energiebalans 2022 Goeree-Overflakkee
Bron: Systeemstudie Goeree-Overflakkee – Quintel
9 september 2022. figuur 1: Huidige import en export van energie.

De behaalde RES-doelstelling voorziet niet in een perspectief voor het energieverbruik in de gebouwde omgeving en voor mobiliteit. De behaalde RES doelstelling is primair gericht op de opwek van elektriciteit. In het hele energiesysteem op Goeree-Overflakkee is ook behoefte aan energie voor warmte en transport. Op deze thema's is een versnelling nodig, maar hier is ook ruimte om cruciale keuzen te maken over het energiegebruik op het eiland.

DE ENERGIETRANSITIE VRAAGT AFWEGINGEN DIE BREDER GAAN DAN DE AFWEGING VAN HET INDIVIDU EN ZICH MET NAME RICHT OP DE BREDE MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE. WAARBIJ DE ACCEPTATIE VAN OPLOSSINGEN DOOR INDIVIDUEN EEN RANDVOORWAARDE IS VOOR SUCCES.

We weten op hoofdlijnen welke ontwikkelpaden er liggen voor de warmtevoorziening en dat de keuzevrijheid hierin beperkt is. Namelijk individueel elektrisch of een collectieve warmtevoorziening (warmtenet) op basis van elektriciteit, restwarmte uit een nabijgelegen RWZI, aquathermie of zonthermie. Of er naast Stad Aardgasvrij ook een rol ligt voor groene waterstof of groen gas, moet verder uitgezocht worden. De te kiezen koers heeft grote gevolgen achter de voordeur voor inwoners en ondernemers op Goeree-Overflakkee en is opgebouwd uit directe kosten (de kosten waarin direct iets verandert als de eindgebruiker iets verandert) en indirecte kosten (kosten die niet direct zichtbaar zijn voor de eindgebruiker), kosten die verdisconteerd worden in belastingen en vastrecht bijvoorbeeld. De financiële realiteit bestaat uit een optelsom van beide.

HET DECENTRALE ENERGIESYSTEEM ALS PERSPECTIEF

De uitgangspunten van het oude systeem passen niet meer; de eindgebruiker is allang niet alleen maar consument, maar ook producent. Opwek is niet langer centraal geregeld, maar vindt overal plaats en de weersafhankelijkheid van bronnen (zon/wind) vraagt om verschillende soorten opslag afhankelijk van gebruik, productie en plaats in het elektriciteitsnetwerk. Op het moment dat een technisch systeem ingrijpend verandert is het ook mogelijk om opnieuw naar de maatschappelijke verankering en organisatie van dit systeem te kijken. We zijn op een punt in de energietransitie aangekomen waarin we niet alleen richting kunnen geven aan de techniek, maar ook aan de rol die de techniek speelt in de manier waarop mensen zich hieromheen organiseren, hoe kosten en baten verdeeld worden en welke doelstellingen we met elkaar willen behalen. Hiervoor is een verbreding van de focus, van techniek naar het hele systeem nodig.

Veranderende uitgangspunten betekenen dat het niet alleen gaat om een andere techniek, economie en energie, maar ook om veranderingen in de maatschappelijke verankering en organisatie van het energiesysteem.

Als we integraal en maatschappelijke sturing willen is integratie van de aanpak energiesysteem op Goeree-Overflakkee nodig. Van een aparte aanpak Regionale Energie Strategie (RES), Transitievisie Warmte (TVW) en warmteprogramma, Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK), Waterstofconvenant (H2GO), de energiebehoefte

voor en nieuwe ontwikkelingen, naar een integratie van beleidsdocumenten per deelthema en één visie op hoofdlijnen vanuit maatschappelijke doelstellingen. We beginnen niet opnieuw; het werk en de opgebouwde relaties van de afgelopen jaren gelden hiervoor als basis.

Voor de partners geldt dat dat we dit niet zonder elkaar kunnen. Dat betekent ook een andere kijk op de samenwerking en het samen bepalen van verantwoordelijkheden en keuzeprocessen.

DOEL: EEN VISIE ÉN EEN AANPAK

De opdracht en doelstelling; Klimaatneutraal 2050 – 55% in 2030 verandert niet. In die zin is dit de centrale visie, waarin we de lijn van Nederland en Europa blijven volgen. Dit deel van de visie kwantificeert de energetische opgave waar we voor staan. Maar geeft weinig handvatten over wat we nog meer belangrijk vinden en hoe we het halen van deze doelstelling willen inkleuren.

In de visie schetsen we hoe, op basis van de principes van de Wereld van B het energiesysteem van 2050 er voor Goeree-Overflakkee uit ziet. Dit doen we aan de hand van maatschappelijke doelstellingen waaraan we niet alleen kunnen toetsen of we het doel gehaald hebben, maar die ook richting geven aan de maatschappelijke meerwaarde die we met de transitie willen bereiken en ruimte bieden om bij voortschrijdend inzicht te herijken.

De visie kijkt hierin ver vooruit – naar 2050 – in een dynamische toekomst en geeft grip op het proces van de lange termijn van 30 jaar en biedt tegelijkertijd ruimte om mee te bewegen met nieuwe ontwikkelingen en inzichten.

PROGRAMMATISCHE AANPAK;

Het visieproces doorlopen we niet aan het begin van een traject, maar midden in de dagelijkse praktijk. Partijen kunnen niet altijd wachten tot er een visie ligt om deze vervolgens te vertalen naar een aanpak. Acties en projecten worden al in gang gezet of gerealiseerd. Daarom wordt de visie ook meteen vertaald naar een aanpak.

De opgave is te complex voor een projectaanpak. Daarom spreken we van een programmatische aanpak in combinatie met een netwerkorganisatie.

De programmatische aanpak;

- Kijkt door middel van Backcasting vanuit de visie terug en beschrijft welke stappen nodig zijn om toe te werken naar het toekomstbeeld van 2050. Hieruit komt ook een overzicht met te maken keuzen, willen we dit te bereiken;
- Bevat een concrete uitwerking van de projecten, onderzoeken en activiteiten in de komende 10 jaar die leiden tot het behalen van de doelen uit

de visie. De aanpak benoemt thema's, fasen en projecten die zorgen dat we de doelen halen en vertaalt deze naar tussenstappen en tussenfasen;

- Beschrijft welke netwerken/samenwerkingen we nodig hebben om deze projecten uit te voeren;
- Met welke andere opgaven afstemming nodig is;
- Beschrijft hoe we omgaan met gezamenlijk leren en pionieren.

BREED EIGENAARSCHAP

Geen van de RES-partners kan de energietransitie zonder samenwerking met anderen tot een succesvol einde brengen. De startnotitie is een product van de huidige RES-partners. Dit eigenaarschap betekent dat partners meewerken aan het behalen van doelen uit de programmatische aanpak en dat de planvorming en de aanpak binnen de betrokken organisaties breed belegd wordt. Op basis van behoefte aan expertise en mandaat kan dat eigenaarschap uitgebreid worden naar nieuwe partijen of afdelingen.

De visie en aanpak kunnen alleen tot stand komen door verschillende groepen in de maatschappij mee te laten denken over wat zij belangrijk vinden. Hierover staat meer omschreven in hoofdstuk 3 onder participatie en communicatie.

UITGANGSPUNTEN EN KADERS

BEWUST STUREN IN ONZEKERE TIJDEN

De energietransitie kent grote onzekerheden. We kunnen vooruitkijken, maar niet de toekomst voorspellen. Daarom voorziet de visie in een proces naar 2050, én zal deze ook ruimte geven voor ontwikkeling en bijsturing. Onzekerheid vraagt om transparante communicatie en bijpassende afspraken, maar zeker ook om bestuurlijke durf. Denk aan het richting geven wanneer nog niet alles helemaal zeker is, ruimte bieden om te leren van gemaakte keuzen en deze opnieuw onder de loep te nemen of ruimte reserveren voor innovatie. Hoe we hiermee omgaan is een belangrijk onderdeel van de samenwerking richting de visie (daarover later meer), en moet verder uitgewerkt worden in de visie en de aanpak.

DE ENERGIETRANSITIE STAAT CENTRAAL EN IS MAATSCHAPPELIJK VERWEVEN

De energietransitie is een omvangrijke opgave die veel verschillende kanten van de maatschappij raakt. Het is daardoor verleidelijk om de energietransitie te positioneren als de reddende aanpak voor alles; armoede, biodiversiteitsverlies, de economie, woningbouwopgaven, en onze mobiliteit om er maar een paar te noemen. De energietransitie kan op veel van deze thema's een belangrijke rol spelen, maar is niet de plaats om deze thema's op te lossen. Dit betekent dat er een uitgebreide wisselwerking ontstaat tussen de visie en aanpak en de opgaven die hierboven omschreven zijn, waarin energie soms een sturende of randvoorwaardelijke rol vervult, maar niet leidend is.

WE HOUDEN ZO LANG MOGELIJK DE FYSIEKE GRENZEN VAN HET (NU GEPLANDE) ENERGIESYSTEEM AAN

Het energiesysteem heeft fysieke grenzen. De netbeheerders hebben plannen voor de periode tot 2050 gemaakt, de hoeveelheid energie die van het eiland af, en het eiland op getransporteerd kan worden is hierdoor begrensd op het huidige systeem en na uitvoering van de aanpassingen, het geplande systeem. Deze fysieke grenzen conform de plannen hanteren we als uitgangspunt in het visietraject. Mocht er reden ontstaan om verder te gaan dan de nu in plannen beschikbare bandbreedte dan wordt hier samen richting in gezocht met de betrokken RES-partners en hun besturen en de relevante partijen buiten de huidige samenwerking. We nemen alleen zaken mee waarop we vanuit de ontwikkeling van het energiesysteem invloed kunnen en willen uitoefenen.

WE MAKEN ACTIEF GEBRUIK VAN DE ERVARING DIE WE HEBBEN IN DE ENERGIETRANSITIE.

We beginnen niet met een leeg blad. Samen brengen de partners een schat aan kennis met zich mee; over de energietransitie én over het gebied. Deze kennis brengt ons waar we nu zijn en is mede bepalend voor het inzicht dat een nieuwe visie en aanpak nodig is. We willen zoveel mogelijk van de in het verleden geleerde lessen, ervaringen en ontwikkelde expertises inzetten om tot een kwalitatief hoogwaardige visie en plannen te komen. Ook buiten de vaste groep.

KIEZEN VOOR EEN WARMTEPERSPECTIEF

Sinds 2021 wordt gewerkt aan de warmtetransitie op Goeree-Overflakkee. We hebben in dit proces verschillende inzichten opgedaan over de haalbaarheid en wenselijkheid van de beschikbare warmte oplossingen. Deze inzichten zijn het afgelopen jaar met het integreren van de opgaven in een versnelling gekomen. Maatschappelijk neemt de vraag om duidelijkheid toe, en naarmate we langer wachten neemt de keuzevrijheid af. De keuze voor een voorkeursrichting heeft gevolgen voor de ontwikkeling van de visie en de aanpak. Het zorgt ervoor dat er minder scenario's mogelijk zijn in de visie. Ondertussen geeft het eindgebruikers, zoals inwoners en ondernemers, wel al de kans om hun plannen die ze nu al hebben, aan te laten sluiten op de gewenste voorkeursrichting. Denk

bijvoorbeeld aan mensen die nu overwegen om wel of geen warmtepomp aan te schaffen. Als zij weten wat globaal de plannen zijn voor hun dorp, kan dit helpen bij het kiezen van en voorbereiden op hun warmteoplossing.

TWEE ONTWIKKELRICHTINGEN

Op Goeree-Overflakkee kunnen we kiezen voor een warmteoplossing op basis van individueel elektrisch of een collectief systeem (warmtenet) op basis van elektriciteit, zonnewarmte of warmte uit oppervlakte en afvalwater. De voorkeursroute voor de gebouwde omgeving is om maatschappelijke, procesmatige en energetische redenen een collectieve oplossing.

Samengevat hebben we hiervoor de volgende onderbouwing:

- Beide ontwikkelrichtingen zijn op dit moment alleen haalbaar voor inwoners en ondernemers die de extra kosten ten opzichte van aardgas kunnen dragen;
- Een collectief systeem kan ook minder goed geïsoleerde gebouwen comfortabel verwarmen. Met de staat van de gebouwde omgeving op het eiland betekent dit dat iedereen mee kan doen en dat de kosten voor isolatie ook bij slecht geïsoleerde gebouwen lager uitvallen. Deze financiële kostenpost is niet meegenomen in de eerdere doorrekening van de kostprijs voor systemen. Zie ook het rapport; Duurzame energiesystemen Goeree-Overflakkee.
- Een collectief systeem kan gekoppeld worden aan opslag en daarmee een rol vervullen in de buffering van het hele systeem. Daarbij biedt het ook nog de mogelijkheid om te werken aan de betaalbaarheid van het hele systeem of op grote schaal mee te bewegen met nieuwe uitvindingen op het gebied van energie;
- Bij de keuze voor een collectief systeem kan een beperkte groep eindgebruikers alsnog kiezen voor individueel verwarmen. En mocht de collectieve richting niet haalbaar blijken dan is een individueel systeem nog steeds een haalbaar alternatief. Andersom is er bij de keuze voor een individueel systeem geen plan B, of ruimte voor uitzonderingen omdat de infrastructuur voor een collectief systeem ontbreekt

Maatschappelijk neemt de vraag om duidelijkheid toe

- Een collectief systeem vraagt weinig inzet, organisatiekracht van eigenaren die dat niet hebben of niet kunnen bieden. Hierdoor kunnen ook mensen met weinig vrij beschikbare tijd, organisatiekracht of interesse in de energietransitie meekomen;
- In gebieden met te lage dichtheden is een individueel systeem het enige alternatief.
- De keuze voor een richting heeft ook gevolgen voor de benodigde opschaling van het elektriciteitsnet. Hier is maatschappelijk winst te behalen, maar dit kan ook gevolgen hebben voor de mogelijkheden van particulieren op het laagspanningsnet. Wat de gevolgen zijn voor bijvoorbeeld elektrisch koken en laden aan huis moet verder uitgewerkt worden.

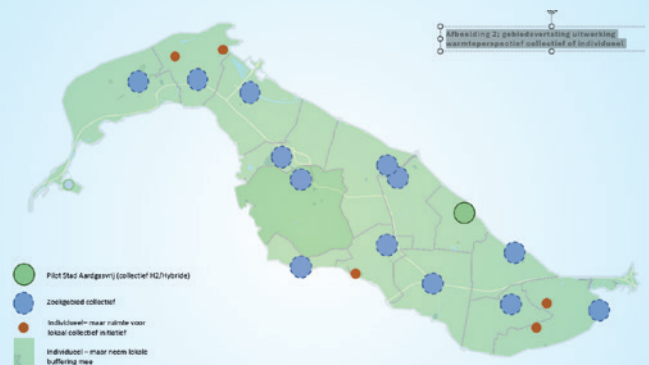
Op dit moment liggen de kosten van zowel een individueel systeem als een collectief systeem in alle gevallen hoger dan de energiekosten nu. **Een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van een van beide systemen is dat het betaalbaar is of wordt.** Hierin speelt de rijksoverheid een belangrijke rol, maar er is bij de keuze voor een collectieve warmtevoorziening ook lokaal nog winst te behalen.

Vanuit het huidige perspectief heeft het verder uitwerken van een collectieve warmtevoorziening de voorkeur boven de individuele route. Deze voorkeursrichting wordt in de programmatische aanpak vertaald in een definitieve voorkeursrichting en planning per dorp. Deze voorkeur is hieronder uitgewerkt naar haalbaarheid per gebied:

- In Stad aan 't Haringvliet wordt in de vorm van het demonstratieproject Stad Aardgasvrij gewerkt aan een collectieve voorziening op basis van groene waterstof.
- Ooltgensplaat, Den Bommel, Achthuizen, Oude-Tonge, Nieuwe-Tonge, Herkingen, Middelharnis/Sommelsdijk, Dirksland, Melissant, Stellendam, Goedereede, Ouddorp aan te wijzen als zoekgebied voor een collectieve warmtevoorziening op middentemperatuur als plan A, met individueel elektrisch al dan niet in combinatie met waterstof als plan B.
- Kiezen voor de ontwikkelrichting individueel elektrisch in de bebouwde kom van de kernen/buurtschappen: Langstraat, Zuidzijde, Battenoord,

Havenhoofd en Oostdijk. Hier lokaal ruimte bieden voor de ontwikkeling van een micro warmtenet op initiatief van een lokale partij of collectief.

- Het landelijk gebied aan te wijzen als doelgebied voor individueel elektrische verwarming.

Afbeelding 2; gebiedsvertaling uitwerking warmteperspectief collectief of individueel

RESULTAAT

De visie is een verhaal dat perspectief en energie biedt voor iedereen die daar behoefte aan heeft. De visie is gebaseerd op maatschappelijke doelstellingen, geen joules, maar kwaliteit van leven. Het is aantrekkelijk en realistisch genoeg om haalbaar te zijn. Het is ambitieus genoeg om energie los te maken. Samen met de programmatische aanpak biedt de visie ook richting en handvatten om samen te werken en innoveren aan realisatie van de visie. Of je zelf nou hebt meegedacht of meegeschreven, of niet.

De visie leidt tot twee soorten resultaat; een product en de ontwikkeling naar een netwerksamenwerking. Onderstaand worden ze beiden kort toegelicht.

HET PRODUCT – WAT HOUDEN WE VAST

De visie kan een verhaal zijn, maar moet vooral (ver) beeldend zijn. Het product zorgt dat de visie en de aanpak, ieder op zijn eigen manier voor iedereen te raadplegen is en dat er geen onduidelijkheid ontstaat over het gezamenlijke doel dat we voor ogen hebben. Juist duidelijkheid over de gezamenlijke doelen, en indien nodig uitdagingen maakt het mogelijk om nieuwe energie aan te breken.

DE NETWERKSAMENWERKING – DE ENERGIE IN DE SAMENLEVING;

In het proces scheppen we bewust ruimte voor nieuwe partijen, allianties en groepen om mee te denken, werken en innoveren aan de toekomst van het energiesysteem van Goeree-Overflakkee. Dit betekent dat er bij oplevering verschillende projecten en netwerken zijn waarbinnen de ontwikkeling van het energiesysteem centraal staat of tenminste onderdeel van de doelstelling is. Deze netwerken dragen bij aan de gestelde doelstellingen, maar leveren ook nieuwe kennis en inzichten om te verwerken in de visie.

STATUS

De visie op het energiesysteem is de gezamenlijke leidraad voor de brede energietransitie tot 2050. Tot vaststelling van de visie en aanpak gelden de eerder geaccordeerde plannen (RES, TVW, etc.) als uitgangspunt. Afwijkingen hiervan in de uitvoering moeten bestuurlijk afgestemd worden bij het hiertoe bevoegd gezag. Bij gezamenlijke accordering van de visie en aanpak, neemt deze de rol van de verschillende plannen over.

De visie en aanpak zijn alleen effectief als deze door de deelnemende organisaties vastgesteld wordt als de gezamenlijke route voor het energiesysteem in de regio. Dit hoeft niet te betekenen dat alle partners verantwoordelijk zijn voor alle uitvoering. Hierin zal naar taak, mandaat en interesse een detaillering aangebracht worden. De intentie is dat alle partners zich committeren aan de gezamenlijk opgestelde inhoud.

De aanpak zal scherper omschreven zijn naarmate de uitvoering dichterbij in de tijd ligt en globaler naarmate deze verder weg in de tijd ligt. De aanpak zal daarom elke 5 jaar herijkt worden en hierover zal elke twee jaar een rapportage opgesteld worden. De visie zal over 10 jaar nog eens onder de loep genomen worden. Tenzij door de samenwerkende partijen eerder de behoefte ontstaat om deze aan te passen. In dat geval is ook een herijking van de aanpak nodig.

RISICO'S EN MAATREGELEN

De ontwikkeling van een visie waarin alle aspecten van de energietransitie een plaats krijgen is een puzzel die we voor de eerste keer gezamenlijk gaan leggen. Samen ontdekken is als het goed gaat lonend, maar de route ernaartoe kan ook frustrerend zijn en kost tijd en aandacht. Daarom benoemen we de risico's die we zien voor het traject en de maatregelen die we daarvoor voorstellen.

CAPACITEIT EN PLANNING

De arbeidsmarkt is krap en we verwachten niet dat dit het komende jaar verandert. De uitdaging voor partijen is om expertise te vinden en vast te houden. In geval van een tekort aan expertise gaat het kernteam in gesprek om te kijken wat dit betekent voor de samenwerking en de planvorming. Naar verwachting komen hieruit voorstellen om het ontstane gat anders op te vangen, te vervangen door externe inhuur of aanpassingen te maken in de planning of ambitie. Dit stemmen we ook af in de stuurgroep.

Ook de bestuurlijke context is onzeker. Op dit moment wordt door de Rijksoverheid nog steeds invulling gegeven aan verschillende randvoorwaarden voor uitvoering van de energietransitie op regioniveau. Denk aan het warmteprogramma binnen de omgevingswet, de interbestuurlijke afspraken rondom het energieakkoord, de Energiewet en de Warmtewet. Hoewel de contouren zichtbaar lijken staan cruciale onderdelen nog wel ter discussie. De partners volgen samen de ontwikkelingen op de voet. Op het moment dat er een conflict ontstaat met de planontwikkeling zal dit in het kernteam besproken worden en volgt een koersadvies richting de stuurgroep.

Andersom kan het zijn dat bestaand beleid niet (meteen) kan meebewegen met de inzichten die we ontwikkelen. Wanneer het gaat om lokaal beleid waarvan de geografische grenzen kleiner zijn of overeenkomen met de gebiedsgrenzen van Goeree-Overflakkee dan moet tussen de twee beleidsontwikkelingen afgestemd worden. Met name waterschap en Provincie hebben ook beleid dat gericht is op een groter gebied dan Goeree-Overflakkee. In dat geval is afstemming over de mogelijkheden op het gebied van timing, uitzonderingspositie, e.d. nodig voor er een route gekozen kan worden.

3. PROCESMATIGE AANPAK

PLANNING

De totale ontwikkelperiode wordt ingericht in drie fasen van ieder 3 tot 4 maanden.

Elke fase wordt afgetrapt door een werksessie per thema waarin afspraken gemaakt worden over de planning van de fase, de te verzamelen informatie, de benodigde onderzoeken en of hiervoor maatschappelijke consultatie nodig is.

Wanneer participatie met inwoners, ondernemers of andere groepen en partijen nodig is, zal dit via het kernteam gedeeld worden. Het kernteam bundelt per fase de participatiebehoefte en legt deze voor aan de gemeenteraad.

FASE 1: INVENTARISATIE EN ONDERZOEK – 3 MAANDEN

In fase 1 zijn de we vooral bezig met verzamelen, ordenen en onderzoeken. Deze fase draait om het op orde krijgen van de stand van zaken en antwoord te krijgen op de eerste vragen. Waar staan we, wat kunnen we, waar is behoefte aan, met welke randvoorwaarden en ontwikkelingen moeten we rekening houden en wie moeten we hier verder bij betrekken?

Het resultaat is een accurate stand van zaken met betrekking tot waar we op dit moment staan, hoe groot de opgave nog is en welke zaken verdieping nodig hebben.

FASE 2: ANALYSE EN VERDIEPING – 4 MAANDEN

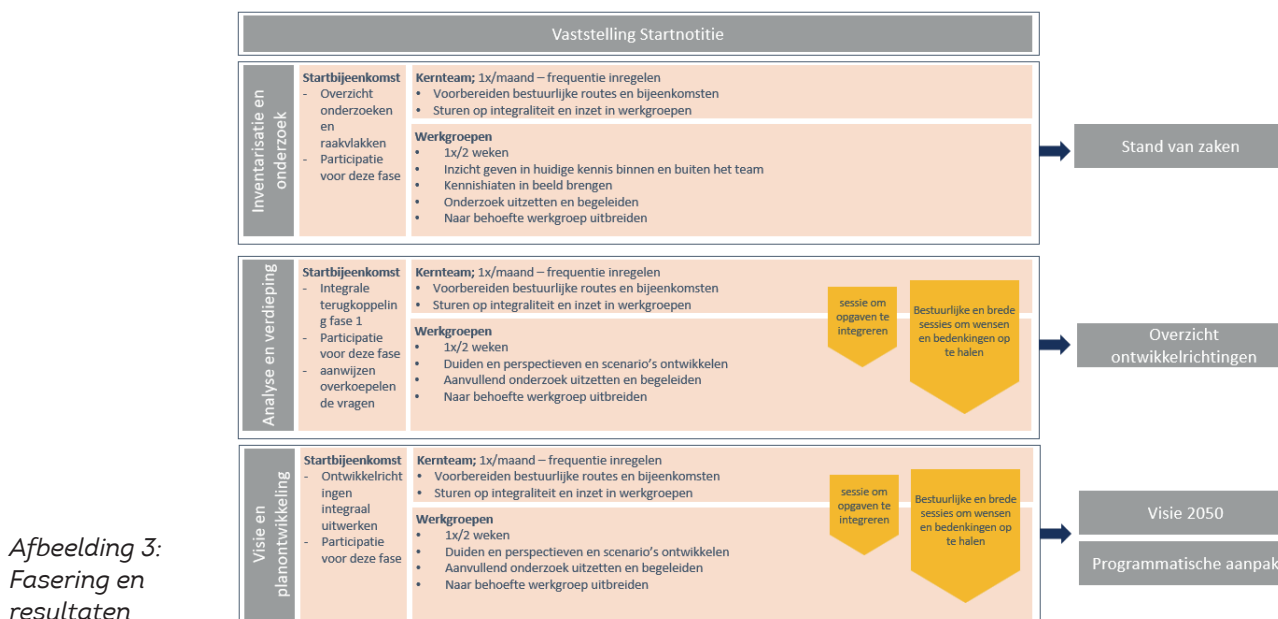
De volgende stap is om de opgehaalde kennis te duiden en hieruit perspectieven of scenario's te formuleren. Als aanvullend onderzoek nodig is dan is hiervoor nog ruimte in deze fase.

Halverwege het proces van analyse en verdieping willen we twee bijeenkomsten organiseren; één voor besturen van alle partners en één voor overige betrokken partijen om hun wensen, bedenkingen en eisen ten aanzien van de eerste ontwikkelrichtingen met ons te delen. Zodat we deze kunnen meenemen in de doorontwikkeling van deze scenario's.

Het resultaat van deze fase is een beperkt aantal ontwikkelrichtingen op thema's die inzicht bieden in hoe het systeem met elkaar samenhangt en welke overkoepelende keuzen er nodig zijn om richting te bepalen.

FASE 3: VISIE EN PLANONTWIKKELING – 5 MAANDEN

In de laatste fase vertalen we de resultaten van fase 1 en fase 2 naar een advies voor een visie en aanpak. Dit advies zal wederom in een informele bijeenkomst voor bestuurders worden toegelicht met als doel eventuele vragen, bedenkingen en wensen mee te kunnen nemen in de uitwerking richting een visie en een plan. Deze worden vervolgens mee uitgewerkt in de visie en de aanpak.

PARTICIPATIE

Een visie op het energiesysteem en aanpak voor ons eiland kan alleen maar in gezamenlijkheid gevormd worden. Zoals hierboven beschreven met projectpartners, initiatiefnemers, en andere organisaties, én met de eindgebruikers van het systeem: de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Om ervoor te zorgen dat dit zorgvuldig gebeurt, hebben we in het proces veel aandacht voor participatie en communicatie. We volgen hier de 'Handreiking proces- en financiële participatie' zoals is vastgesteld in de raadsvergadering van 6 juli 2023. In het proces richting de visie zal de participatiestrategie verder uitgedacht en uitgewerkt worden maar we beschrijven in deze startnotitie wel al de hoofdlijnen.

Participatie is een middel om de omgeving te betrekken bij vraagstukken, projecten of beleid. Het is randvoorwaardelijk voor een breed gedragen proces en product dat aansluit bij de dagelijkse gang van zaken in de maatschappij.

Niet alles kan worden beïnvloed. Er zijn bijvoorbeeld wettelijke randvoorwaarden of technische beperkingen waar rekening mee gehouden moet worden. In het participatieproces zijn we daar duidelijk over. Ook zijn we transparant over hoe de resultaten worden verwerkt in de uiteindelijke visie. Deelnemers aan het participatieproces krijgen daarover terugkoppeling.

Voor deze visie zetten we participatie in om meerdere doelen te bereiken:

- Het creëren van bewustwording en vergroten van kennis (met name communicatie)
- Het toevoegen van (externe) expertise om de kwaliteit van de visie te verbeteren;
- Het creëren van grip voor te maken keuzes;
- Stimuleren van eigenaarschap (uitvoeringsprogramma);

In de drie voorgestelde fasen (inventarisatie/onderzoek, analyse/verdieping en visie/planontwikkeling) werken de partners aan een groeiend beeld van de keuzen en gevolgen van deze keuzen. Dit betekent dat gedurende het proces meer duidelijkheid ontstaat over de punten waarop participatie mogelijk of nodig is.

Aan het begin van elke fase identificeren we waarom we in gesprek willen en waarover. Daaruit volgen de relevante groepen (inwoners, ondernemers, belangenorganisaties, maatschappelijke initiatieven, experts, enz.) waarmee we in die fase in gesprek willen gaan.

Het gehele participatieproces geeft uiteindelijk antwoord op de kernvraag: **"Hoe kunnen we samen zorgen voor een schone, betaalbare en betrouwbare energievoorziening in onze gemeente, waarbij iedereen mee kan doen en we rekening houden met toekomstige behoeften?"**

Mogelijke sub-vragen die we per doelgroep kunnen stellen (kunnen per fase verschillen):

Belangenorganisaties en experts:
"Wat zijn volgens u de belangrijkste prioriteiten voor een succesvolle energietransitie in onze gemeente?" "Hoe kunnen we bestaande initiatieven uitbreiden en beter benutten?"

Ondernemers en bedrijven:
"Welke kansen ziet u in de energietransitie voor uw bedrijf?" "Hoe kunnen we samenwerken om duurzame energie-oplossingen te realiseren?"

Inwoners:
"Wat heeft u nodig om uw huis energiezuiniger te maken?" "Hoe kunnen we de overstap naar duurzame energie voor iedereen betaalbaar maken?"

Hierbij denken we aan de volgende middelen:

DOORLOPEND; FOCUSGROEPEN

Fase: inventarisatie/onderzoek, analyse/verdieping.

Doelgroep: inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties (in aparte bijeenkomsten)

Doel: toevoegen van externe expertise om de kwaliteit van de visie te verbeteren – stimuleren van eigenaarschap (m.n. richting ondernemers en initiatiefnemers)

De focusgroepen worden periodiek gevraagd om hun input te geven op thema's. Het thema en de doelgroep kan per bijeenkomst verschillen. In de fase inventarisatie/onderzoek is het doel vooral om inwoners en ondernemers te bevragen op hun perspectief of de vraagstukken die voorliggen. In de fase analyse/verdieping zullen de gesprekken vaker ook over richtinggevende vraagstukken gaan.

Aan het begin van elke fase maakt het kernteam een overzicht van de benodigde thema's en voorzien van een participatieplan voor de focusgroepen.

DOORLOPEND; DENKTANK

Fase: hele proces

Doelgroep: experts en dwarsdenkers

Doel: toevoegen van externe expertise om de kwaliteit van de visie te verbeteren

De denktank bestaat uit experts en dwarsdenkers uit een divers gezelschap die een intrinsieke verbondenheid voelen ten aanzien van de Energietransitie op Goeree-Overflakkee. Zij komen aan het begin/einde van elke fase bijeen om hun advies te geven over de kwaliteit van het proces en de bevindingen. Hun input is strategisch van aard en overstijgt de 6 routes. Zij stellen aan het eind van hun overleg een bondig advies op ten aanzien van de volgende fase van het traject. Dit advies wordt als bijlage bijgevoegd ten behoeve van de besluitvorming over het vervolg.

EENMALIG; BREDE PEILING OVER KEUZEN EN CONSEQUENTIES

Fase: visie/planontwikkeling

Doelgroep: inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties

Doel: toevoegen van externe expertise om de kwaliteit van de visie te verbeteren + het creëren van begrip voor gemaakte keuzes;

In de derde fase; visie/planontwikkeling zijn de te maken keuzen en gevolgen van die keuzen voldoende in beeld om hierover een peiling te organiseren onder alle betrokkenen van de energietransitie op Goeree-Overflakkee. Om te zorgen voor een bredere vertegenwoordiging worden deelnemers uitgenodigd via een steekproef. Met het Burgerberaad willen we inzicht krijgen in hoe inwoners en ondernemers kijken naar verschillende ontwikkelrichtingen. En wat zij hierin belangrijk vinden. Het Burgerberaad gaat nadrukkelijk niet over het kiezen voor een ontwikkelrichting. De uitkomst van het Burgerberaad wordt meegenomen als advies van de inwoners aan de bestuurders.

ORGANISATIE EN BESLUITVORMING

Dit participatietraject heeft een bestuurlijke opdrachtgever en ambtelijke opdrachtgever. De opdrachtnemer (projectleider) wordt ondersteund door de projectgroep bestaande uit: beleidsambtenaren gemeente Goeree-Overflakkee, een participatieadviseur, een communicatieadviseur en de externe RES-partners. De projectgroep is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze participatieaanpak.

COMMUNICATIE

Er staat – zoals hier in deze startnotitie beschreven – de komende jaren veel te gebeuren op ons eiland. Dit heeft invloed op de levens van iedereen op Goeree-Overflakkee.

De transitie naar een ander energiesysteem gaat niet alleen over windmolens en zonnepanelen. Het gaat over ons dagelijks leven en meer. Van het gebruik tot de wasmachine, de droger, elektrisch koken, het opladen van de auto, tot opslag in een buurtbatterij of waterstof, samen warmte gebruiken en energie opwekken, distribueren en opslaan op een manier die bestand is tegen de tand des tijds. Maar ook over wie hoeveel betaalt voor wat. En over hoe mensen met een kleine beurs ook mee kunnen doen met de verandering. We kijken dus vanuit verschillende kanten naar ons energiesysteem van de toekomst.

Want hoe komen we daar, hoe zorgen we ervoor dat de keuzes die we samen maken de komende jaren, overeenkomen met verwachtingen van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties? Zodat deze keuzes passen binnen de maatschappelijke kaders.

Dit begint bij zorgvuldige participatie en communicatie. Zonder hierin goed samen te werken met inwoners, ondernemers, en andere organisaties halen we ons doel niet: een duurzaam maatschappelijk en betaalbaar energiesysteem voor Goeree-Overflakkee.

OM DIT TE BEREIKEN WILLEN WE MET ONZE COMMUNICATIEAANPAK ZORGEN DAT:

- De verschillende doelgroepen de urgentie en opgaven waar we voor staan kennen en weten waarom de veranderingen belangrijk zijn.
- De verschillende doelgroepen zich in meer of mindere mate betrokken voelen bij de veranderingen die nodig zijn. En daarom mee willen denken en/of werken aan een visie op het energiesysteem van de toekomst.
- De verschillende doelgroepen weten hoe ze invloed kunnen uitoefenen en binnen welke kaders ze invloed kunnen uitoefenen op de visie en aanpak die worden ontwikkeld.
- De verschillende doelgroepen weten hoe zij zelf kunnen bijdragen om de vraag naar energie en warmte te verlagen.
- De verschillende doelgroepen zich gehoord voelen in zorgen over de veranderingen die voor de deur staan.
- De verschillende doelgroepen de opgaven en het te ontwikkelen beleid zien als iets wat gezamenlijk tot stand komt.

Na vaststelling van de startnotitie werken we een gefaseerde communicatiestrategie en aanpak uit, op basis van de drie voorgestelde fasen (inventarisatie/onderzoek, analyse/verdieping en visie/planontwikkeling). Afhankelijk van de fase waarin het opstellen van de visie en de aanpak zich bevinden, passen we de communicatieaanpak aan. Toch kunnen we nu al een aantal zaken benoemen die zeker terug zullen komen in de communicatie.

WAT IS ONS VERHAAL?

Op Goeree-Overflakkee zijn we goed op weg. Met onze duurzame opwek hebben we aan de huidige landelijke doelstelling voldaan. Maar we zijn er nog niet. Netcongestie neemt toe, we rijden steeds meer elektrisch en gaan over naar aardgasvrij verwarmen van onze huizen. Daarom werken we aan een totaalplan voor het eiland: een maatschappelijk, betaalbaar duurzaam energiesysteem voor Goeree-Overflakkee. Een systeem waarin we vooral kijken wat we lokaal samen kunnen doen. Een systeem waar iedereen aan mee kan doen.

Om dit verhaal te kunnen vertellen hebben we bouwstenen nodig:

- **We communiceren transparant over de kaders en grondbeginselen:**
 - o Urgentie: we hebben te maken met netcongestie op ons eiland. Er moet iets veranderen als we niet tegen grenzen aan willen blijven lopen.
 - o We hebben een landelijke doelstelling: een aardgasvrij Nederland. Hier dragen wij ons steentje aan bij.
 - o De vraag naar duurzame energie neemt alleen maar toe de komende jaren door elektrisch rijden en het duurzaam verwarmen van huizen en gebouwen. Daarom willen we geen energie verspillen. Minder gebruik van energie in huis en goed timen van gebruik van energie helpt ons hierbij.
 - o We willen dat iedereen meekan in de transitie; ook de mensen met een kleine portemonnee. We werken daarom aan een duurzaam én betaalbaar energiesysteem.
 - o We hebben weinig keuzen als het gaat om warmtebronnen op ons eiland.
 - o We doen zoveel mogelijk lokaal en werken samen met onze partners aan ons energiesysteem van de toekomst.
- **Gedragsverandering:** Inwoners zijn zich bewust van hun energieverbruik, wat dit betekent, en dat het vaak ook met minder kan. We bieden actief hulp en advies om het energieverbruik te verlagen. Afhankelijk van de doelgroep communiceren we hier vanuit verschillende partijen over.
- **Kennis en advies:** Inwoners weten waar ze ook op de korte termijn aan toe zijn. En krijgen een helder advies en handelingsperspectief wanneer bijvoorbeeld de cv ketel kapot gaat en goede informatie en concrete hulp krijgen om het energieverbruik (en de rekening) omlaag te brengen.
- **Iedereen kan meedoen:** We zorgen ervoor dat de transitie voor iedereen mogelijk en betaalbaar is. De meeste winst valt te behalen bij de nu slecht geïsoleerde, oudere woningen. Daar hebben we er op Goeree-Overflakkee heel veel van. Een deel van deze woningen worden bewoond door mensen met een laag inkomen. Juist die mensen willen we meenemen in ons verhaal.
- **Doelgroepgerichte communicatie:** We bieden een toekomstperspectief dat relevant is voor verschillende externe doelgroepen zoals inwoners, waarbinnen ook onderscheid wordt gemaakt op basis van inkomensniveau, koop en huur, etc, maatschappelijke organisaties zoals

sportverenigingen, scholen, kerken, etc. en ondernemers, waarbinnen ook gedifferentieerd wordt tussen grote en kleine bedrijven etc.

- **Interactie:** We laten nadrukkelijk belanghebbenden zoals inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief meedenken over het nieuwe energiesysteem op Goeree-Overflakkee.
- **Inspireren en verbinden:** We inspireren en laten zien dat het niet alleen een opgave van de gemeente en projectpartners is, maar van ons allemaal. Dit doen we door goede voorbeelden te delen.

EERSTE FASE

De startnotitie is vastgesteld en de weg naar de energievisie wordt ingezet. Dit is de periode waarin we vooral communiceren over de basis:

1. We denken niet alleen vanuit de technische hoek, maar juist vanuit de maatschappelijke kaders. We gaan Van A naar B: We denken vanuit de toekomstige wereld, niet vanuit de bestaande (fossiele) wereld.
2. Maatschappelijke kaders zijn minstens net zo belangrijk als technische en financiële kaders.
3. We gaan naar een andere manier van energie opslaan en verbruiken.
4. We gaan naar een andere manier van verwarmen, koken, koelen en ventileren.
5. De sky is niet de limit. We hebben te maken met beperkingen. Niet alles kan op dit eiland. Zo is er geen aardwarmte bijvoorbeeld. En we hebben te maken met netcongestie.
6. DUS: we gaan slim om met warmte en energie.
7. We zijn zelfstandig (1 RES regio) maar zijn wel verbonden met het energienetwerk van Nederland. We zijn aanpakkers.
8. Ondanks alles wat we niet hebben (aardwarmte, restwarmte industrie etc), zien we wel degelijk een toekomst voor onze energievoorziening.
9. Wat doen we al? We inspireren en motiveren. We zijn al goed bezig!
10. We doen dit niet alleen, maar met onze partners zoals coöperatie Deltawind, Oost West Wonen, de provincie Zuid-Holland, onze inwoners en ondernemers.
11. Wat gaan we morgen doen? We denken na over de lange termijn, maar gaan ook aan de slag met de korte termijn.
12. Welke koppelkansen zijn er al?
13. Van abstract naar concreet; we gaan aan de slag!

UITGANGSPUNTEN COMMUNICATIE

Omdat de doelgroep zo breed is, de inhoud vaak nog abstract, is het belangrijk om de communicatie zo toegankelijk, aantrekkelijk en integraal mogelijk op te zetten. Een paar uitgangspunten zijn hierbij belangrijk:

- We communiceren in heldere en begrijpelijke taal en beeld, ondanks het hoge abstractieniveau.
- We communiceren open en transparant, ook over de

- moelijkheden waar we tegenaan lopen in het proces.
- We communiceren zoveel mogelijk cross-mediaal, dus zowel online als offline. We maken zoveel mogelijk gebruik van beeldmateriaal, video's, animaties en fotomateriaal. We blijven het verhaal vertellen en herhalen, op verschillende manieren, via verschillende kanalen.
 - We communiceren zoveel mogelijk via betrokkenen, ambassadeurs, mensen die inspireren en anderen kunnen motiveren.
 - We benaderen de pers actief en houden ze op de hoogte van de ontwikkelingen.
 - We sluiten zoveel mogelijk aan bij de leefwereld van de doelgroep, betrekken ze bij de communicatie, delen verhalen, zorgen en vragen die leven. En passen de boodschap aan op de doelgroep.
 - We blijven flexibel, creatief en innovatief in de communicatie. Passen aan waar nodig en zorgen dat we die content creëren die aansluit bij de doelgroep.
 - We communiceren zoveel mogelijk samen en in overleg met alle partners die betrokken zijn bij het opstellen van de Energievisie.

STAKEHOLDERS EN DOELGROEPEN

Iedereen op Goeree-Overflakkee is in meer of mindere mate betrokken bij een nieuw energiesysteem. We zijn immers allemaal gebruikers, anderen zijn producenten. Sommigen zijn het zelfs beiden. Verbinden is hier het belangrijkste begrip. Het energiesysteem is van ons allemaal. We willen mensen inspireren, bewustzijn creëren en motiveren om mee te denken. Niet iedereen hoeft dit met dezelfde inzet te doen. Voor de één is zo nu en dan informeren genoeg, de ander wil meer advies en hulp, en weer een ander wil zelf meedenken en werken aan het energiesysteem van de toekomst. Om hier goed mee om te kunnen gaan, moeten we eerst zorgen dat we alle stakeholders en doelgroepen goed in kaart hebben. We starten deze aanpak daarom met nieuwe stakeholders - en doelgroepenanalyse. Deze is uiteraard niet in beton gegoten en wordt gedurende het proces van het opstellen van de visie aangevuld of aangepast waar nodig.

WELKE MIDDELEN ZETTEN WE IN?

Iedere doelgroep vraagt een eigen aanpak, en dus ook eigen middelen. Maar zeker is dat we cross-mediaal communiceren. We werken veel met beeld: video en fotomateriaal, aangevuld met laagdrempelige, toegankelijke teksten, afgestemd op de doelgroep die we willen bereiken. We laten zien wat er allemaal al gebeurt op het eiland door middel van inspiratieverhalen en ambassadeurs. We benaderen de pers actief en houden ze goed op de hoogte van de plannen en ontwikkelingen. Denk hierbij aan middelen als:

- redactionele artikelen en betaalde content in huis-aan-huisbladen,
- video's van bijvoorbeeld inspirerende initiatieven op het eiland.
- animaties die laten zien wat bijvoorbeeld netcongestie inhoudt,
- sociale media.

Maar ook aan:

- 1-op-1 gesprekken met inwoners, ondernemers of in georganiseerd groepsverband,
- aanwezigheid met informatiestand bij evenementen, markten etc.
- aanwezigheid met informatie op plekken waar veel mensen komen zoals de bibliotheek en dergelijke.

Dit zijn slechts voorbeelden van middelen die we in kunnen zetten. Dit zal verder vorm krijgen in de communicatiestrategie en -aanpak.

JURIDISCHE INBEDDING EN INTEGRATIE ANDERE OPGAVEN

In de klimaatwet is bepaald dat de regie op de energietransitie (opwek, mobiliteit en warmte) bij de gemeente ligt. Dit verandert niet in dit proces. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid om de gezamenlijke opgaven te regisseren en de belangen van de gemeenschap op Goeree-Overflakkee te borgen, serieus.

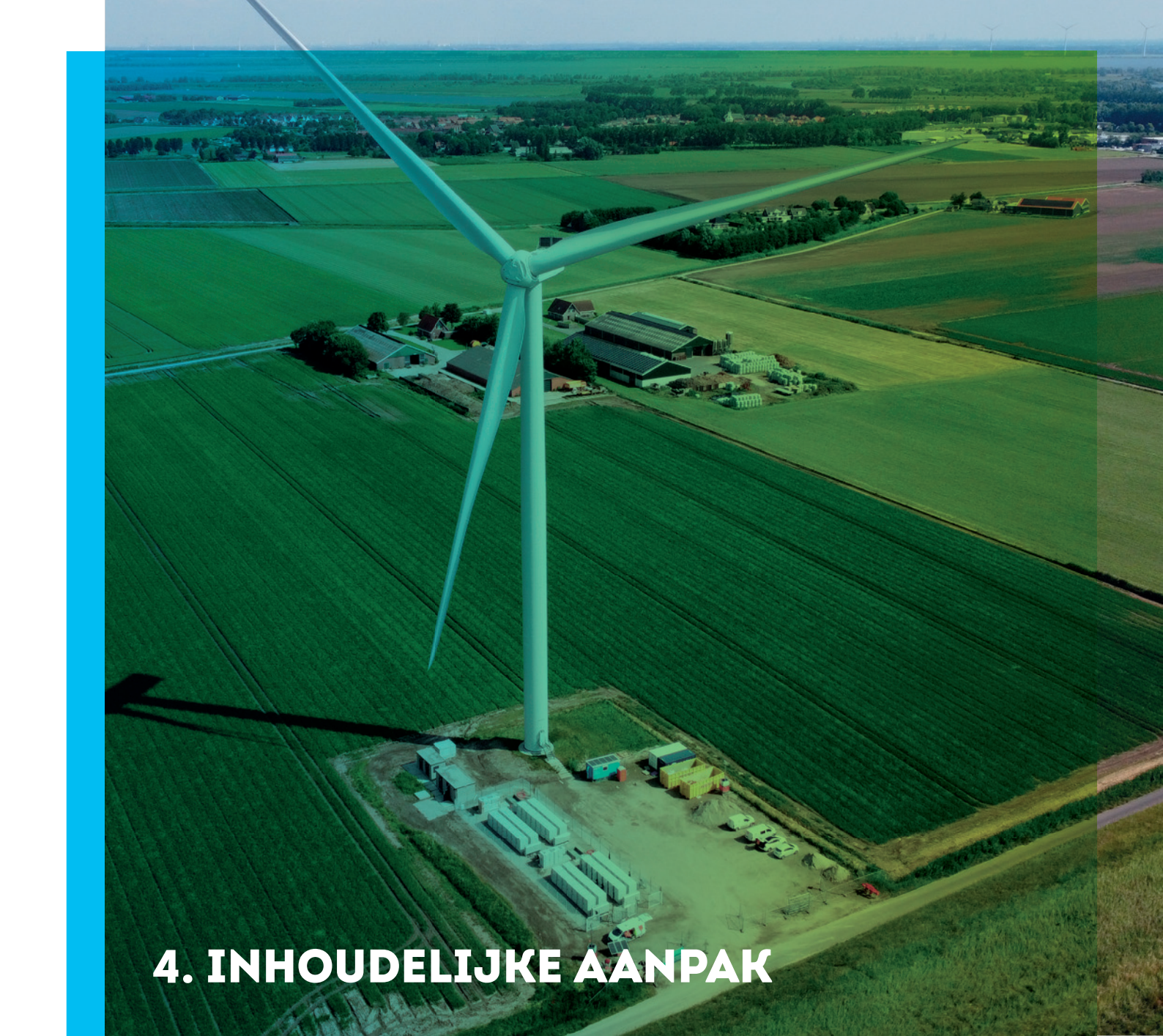
De RES moet in 2025 een voortgangsrapportage aanleveren. In verband met het opstellen van de visie en aanpak zullen we bij de NPRES om dispensatie vragen.

Daarnaast moet de gemeente begin 2026 een verplicht warmteprogramma binnen de omgevingswet hebben. Hiervoor komt onder andere begeleiding vanuit het Nationaal Programma Lokale Warmte en de Provincie Zuid-Holland. Gedurende de uitvoering van deze startnotitie zal onder andere bekeken worden welke scope we willen integreren in de omgevingsvisie en hoe we omgaan met de verplichtingen die voortkomen uit een warmteprogramma in de omgevingswet.

Prestatieafspraken Oost West Wonen en gemeente Goeree-Overflakkee.

Gemeente, Huurdersverenigingen en Oost West Wonen maken jaarlijks prestatieafspraken. De warmtetransitie is nauw verweven met de verduurzamingsopgave van de vastgoedportefeuille van Oost West Wonen. Daarom nemen we in de prestatieafspraken ook afspraken op over de ontwikkeling en voortgang van de warmtetransitie.

Aanvullend op bovenstaande thema's zal de eerste fase inzicht moeten geven in overige wettelijke verplichtingen.

4. INHOUDELIJKE AANPAK

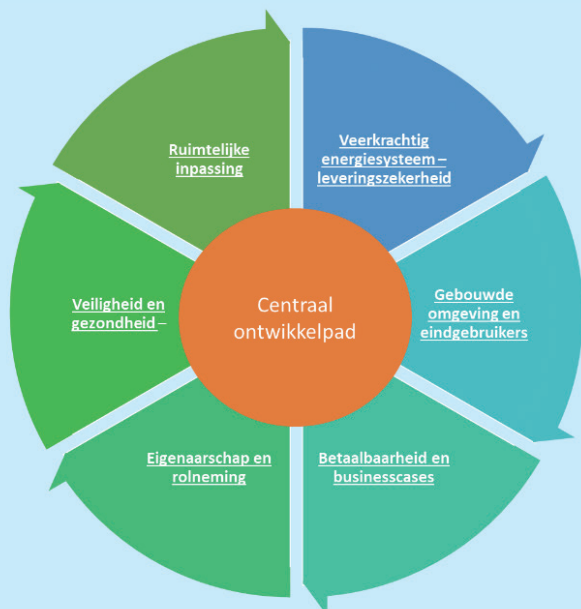
Dit deel definieert de thema's en centrale vragen, gebaseerd op maatschappelijke opgaven, om gerichte en samenhangende resultaten in de energietransitie te behalen.

WERKEN MET MAATSCHAPPELIJKE THEMA'S EN ROUTEKAARTEN

Een plan voor de hele energietransitie is een complexe opgave. Om grip te krijgen en te houden op deze opgave is het noodzakelijk om deze te ontvlechten in verschillende deelthema's. Anders dan tot op heden, is de logica van deze deelthema's niet georganiseerd rondom de techniek, maar rondom de maatschappelijke opgaven binnen het energiesysteem. Deze aanpak zal zich in de visie en aanpak ontwikkelen tot routekaarten.

Het overzicht zoals dat er nu ligt is gebaseerd op de inzichten die we tot dusver hebben opgedaan. De deelthema's zijn een handvat om gericht de verdieping op te zoeken. Dit betekent dat de routekaarten in de visie, mogelijk anders ingedeeld zijn dan onderstaande thema's.

De startnotitie is afgezien van de eerder omschreven richtinggevende keuzen een procesdocument. Daarom zal per thema de volgende onderwerpen worden omschreven, zonder al te diep in te gaan op de inhoudelijkheden per thema. Omdat we nog veel uit te werken hebben zal de beschreven aanpak voor de beginperiode concreter zijn, en naarmate we verder in de tijd komen globaler worden.

Afbeelding 4: Samenhang routes voor uitwerking

CENTRALE ROUTE:

In de centrale route vindt integratie van deelthema's plaats. Hier wordt gewerkt aan thema overstijgende vragen die richting geven aan de visie en de aanpak. Maar ook zicht op de samenhang of frictie met bestaande beleidsvelden, opgaven en kaders. In het centrale pad wordt het gesprek met de stuurgroep en de besluitvorming voorbereid.

De centrale route zal naast de processturing besproken worden in het kernteam. Vanuit het kernteam wordt ook gekeken welke vervolgstappen passen bij het vraagstuk en hoe deze in het proces verankerd worden.

ROUTE 1; VEERKRACHTIG ENERGIESYSTEEM – LEVERINGSZEKERHEID

Betrokken RES-partners: Stedin, Provincie Zuid Holland en gemeente Goeree-Overflakkee.

Aanvullende input van: NetVerder, Eigenaren van opwek en initiatieven rondom opwek in de regio, Innovatiepartners, Bedrijfsleven, waterschap Hollandse Delta.

De mate waarin we met elkaar grip krijgen op leveringszekerheid en de veerkracht van het energiesysteem bepaalt de mate waarin het dagelijks leven op Goeree-Overflakkee ongestoord doorgang kan vinden. In deze werkgroep wordt gewerkt aan het programmeren van het energiesysteem en te ontwikkelen stappen om deze veerkracht te vergroten en inzetbaar te maken voor de maatschappij. Hierbij kijken we naar de afstemming van de verschillende typen vraag, opwek, opslag en de rol die transport hierbij speelt.

Wanneer er inzicht is kunnen vervolgens perspectieven ontwikkeld worden die antwoord geven op de vervolgstappen die nodig zijn om de leveringszekerheid te garanderen, welke scenario's de leveringszekerheid het beste borgen en over de vervolgstappen richting het invullen van de eigen energiebehoefte en de rol die de regio daarin speelt ten opzichte van de omliggende gebieden en Nederland.

Met de inventarisatie kunnen we ook scherper benoemen tegen welke eventuele organisatorische, wettelijke, technische en maatschappelijke barrières de doorontwikkeling van het energiesysteem aanloopt.

ROUTE 2; GEBOUWDE OMGEVING EN EINDGEBRUIKERS

Betrokken RES-partners: Gemeente Goeree-Overflakkee, Oost West Wonen, Deltawind, Provincie

Aanvullende input van: Net Verder, Stedin.

Het verduurzamen van het energieverbruik in de gebouwde omgeving raakt iedereen die op Goeree-Overflakkee woont, ondernemt, werkt en recreëert. De meeste mensen merken de gevolgen vooral in de directe leefomgeving. Soms ongemerkt, zoals wanneer grijze stroom vervangen wordt door groene stroom, soms met grote impact, bijvoorbeeld wanneer het gaat over hoe we eten bereiden, onze huizen verwarmen en koelen of van A naar B gaan. Het is belangrijk dat er een perspectief ligt voor al deze partijen, maar ook dat zij tijdig en voldoende voorbereid zijn op de overstap naar duurzame energie. In hoofdlijnen zijn er drie deelthema's te benoemen;

- 1 Het ontwikkelen van energieperspectief voor de energietransitie in de gebouwde omgeving. Collectieve warmte heeft, zoals in hoofdstuk 2 omschreven, de voorkeur, maar moet nog stappen maken op het gebied van betaalbaarheid. Ook moeten we uitwerken welke gebieden mee kunnen in een collectieve aanpak (nieuwbouw, maatschappelijk vastgoed, etc).
- 2 Een uitwerking hiervan op gebiedsniveau. Want welke gevolgen heeft een planning en hoe kunnen we verschillende planningen zo goed mogelijk op elkaar afstemmen? Hoe kunnen we dubbele investeringen voorkomen? Hoe kaderen we een wijkaanpak af? Welk opwekpotentieel zit er nog in de gebouwde

omgeving en hoe kunnen we dit ontwikkelen en inzetten? En op welke manier kunnen inwoners en ondernemers invloed uitoefenen op de uitkomst? In Stad aan het Haringvliet is hier inmiddels ervaring mee opgedaan. In Sommeldijk/Middelharnis worden op dit moment voorbereidingen getroffen. Deze beide gebieden zullen dienen als basis voor vervolgaanpakken. Aanvullend aan de warmtevraag moeten we perspectief ontwikkelen op het gebied van de verduurzaming van onze mobiliteit en andere vormen van elektriciteitsgebruik.

- 3 Het voorbereiden van alle eindgebruikers in het energiesysteem zodat zij zo moeiteloos mogelijk de overstap van de huidige situatie naar een duurzame leefomgeving kunnen maken. Of ze nu geïnteresseerd zijn in de energietransitie of andere zaken aan hun hoofd hebben. Het ontwikkelen van een aanbod aan kennis, hulpmiddelen en eventueel ondersteuning naar behoefte is.

ROUTE 3 – BETAALBAARHEID EN BUSINESSCASES

Betrokken RES-partners:

Gemeente Goeree-Overflakkee, Oost West Wonen, Deltawind.

Aanvullende input van:
Onderzoeksbureaus, initiatiefnemers.

Betaalbaarheid van het energiesysteem is een belangrijke randvoorwaarde voor de haalbaarheid van plannen. Zowel voor de ontwikkelende partij, als voor de partijen die de energie afnemen. We kijken hiervoor met belangstelling naar onder andere het Deense model voor collectieve warmte.

De individuele kosten van het energiesysteem, moeten voor iedereen haalbaar en acceptabel zijn, dat geldt ook als het gaat over maatschappelijke kosten. Deze zijn nu vaak niet in beeld en kunnen daarom niet meegenomen worden in de afweging. Transpa-

rantie over de kosten en baten van het energiesysteem is een aanvullende randvoorwaarde voor de mate waarin partijen geneigd zijn om deel te nemen aan een systeem. Hier gelden ook budgettaire belemmeringen; investeringen in het ene deel van het energiesysteem die besparingen op een ander onderdeel van het energiesysteem opleveren kunnen niet van bestemming wisselen. Hierover vindt in de landelijke politiek al jaren discussie plaats. Desalniettemin is het wenselijk om deze maatschappelijke besparingen wel helder in beeld te hebben voor het moment dat hier ruimte ontstaat.

Daarnaast kan een wijkgerichte aanpak betekenen dat de betaalbaarheid ook per gebied verschillend wordt. Wat dit betekent en de wenselijkheid hiervan moet verder uitgewerkt worden.

Daarom willen we:

- Inzichtelijk maken hoe de verschillende onderdelen van een energiesysteem financieel op elkaar inwerken en waar de budgetten voor bestemd zijn.
- Uitzoeken aan welke knoppen (technisch, budgettair, organisatorisch) we kunnen draaien en welke onderdelen van invloed zijn op de betaalbaarheid van energieoplossingen voor welke partij.
- Uitzoeken welke regelingen er nu zijn door wie en voor wie en welke invloed heeft dat op de betaalbaarheid?
- Inzichtelijk maken of er verschillen ontstaan in betaalbaarheid in gebieden en welke mogelijkheden we hebben om hier sturing aan te geven.

ROUTE 4 – EIGENAARSCHAP EN ROLNEMING

Betrokken RES-partners:

Provincie Zuid-Holland, gemeente Goeree-Overflakkee, Deltawind.

Aanvullende input van:
Netverder, Energie Samen, waterschap Hollandse Delta etc.

Eigenaarschap en rolname gaat over de organisatie van rollen, verantwoordelijkheden en risico's van ons energiesysteem.

Een decentraal systeem heeft tot op zekere hoogte te maken met een decentraal eigendom. Dit kan een verregaande diversiteit in verantwoordelijkheden, professionaliteit en afhankelijkheden tot gevolg hebben. We zien dat op eilandniveau tenminste afspraken nodig zijn over de bandbreedte waarbinnen we willen geografische verschillen ruimte krijgen. Maar ook welke kwaliteitseisen gesteld moeten worden aan collectief eigendom boven een bepaalde grens.

Er zijn verschillende voorbeelden voor het organiseren van het energiesysteem. Daarom maken we in deze werkgroep als eerste inzichtelijk welke modellen inzetbaar zijn als het gaat over eigenaarschap in het energiesysteem.

Vervolgens brengen we in beeld wat hiervan de gevolgen zijn op verantwoordelijkheden, professionaliteit en afhankelijkheden zijn van de verschillende keuzen en welke schaalafwegingen hierin te maken zijn.

ROUTE 5 – VEILIGHEID EN GEZONDHEID

Betrokken RES-partners:

Provincie Zuid-Holland, Waterschap Hollandse Delta, Gemeente Goeree-Overflakkee,.

Aanvullende input van:
Veiligheidsregio, Brandweer, GHOR, GGZ, eigenaren van kritieke infrastructuur.

Waar we tot op heden ervanuit konden gaan dat energie altijd beschikbaar was, is dat de komende jaren niet langer het geval. Het net loopt vol – dit is een tijdelijk probleem, maar ook de internationale veiligheidsrisico's nemen toe. Het huidige systeem is hier niet op voorbereid. Hoe we de leveringszekerheid versterken wordt opgepakt in route 1, maar

de veiligheidsrisico's rondom het energiesysteem worden uitgewerkt in de werkgroep Veiligheid en gezondheid.

Deze werkgroep gaat over hoe we veiligheid en gezondheid rondom het energiesysteem borgen en waar mogelijk versterken, hoe we omgaan met risico's en welke afspraken we maken over samenwerking in geval van nieuwe ontwikkelingen.

De volgende thema's worden uitgewerkt:

- Wat zijn de zwakke punten van het energiesysteem op het gebied van weerbaarheid van het energiesysteem op Goeree-Overflakkee in geval van een ramp, cyberaanval of overbelasting van het net en welke maatregelen kunnen we integreren in het nieuwe systeem om de weerbaarheid ervan te vergroten?
- Hebben we een handelingsperspectief wanneer (delen van) ons energiesysteem voor een

bepaalde tijd niet beschikbaar is? Welke afwegingen en afspraken kunnen we nu al maken?

- Welke kwetsbaarheden hebben collectieve netten (elektriciteit, warmte of waterstof) in geval van nood en welke maatregelen of afspraken kunnen we maken om de impact van noodgevallen te verkleinen.
- Welke aanvullende eisen, werkwijzen en afspraken zijn nodig om de veiligheid van onze energiesystemen te borgen en hoe gaan we hierin om met innovatie.
- Welke afspraken maken we over situaties waarin onbekende veiligheids- of gezondheidsrisico's in beeld komen?

ROUTE 6 – RUIMTELIJKE INPASSING

Betrokken RES-partners:
Provincie Zuid-Holland,
Waterschap Hollandse Delta,
Gemeente Goeree-Overflakkee.

Aanvullende input van: LTO, natuurpartijen, ontwikkelaars, gebiedsbeheerders.

De energietransitie is een van de vele ruimtelijke verdelingsvraagstukken in Nederland. Hoewel er weinig bebouwing is op Goeree-Overflakkee is ook hier sprake van een intensief gebruik van de ruimte. Zowel boven als onder de grond. Hierdoor heeft de ruimtelijke impact van de energietransitie altijd gevolgen voor andere ruimteclaims, zoals landbouw, woningbouw, natuur, etc.

In deze werkgroep worden de perspectieven uit de andere routes getest en voorzien van een ruimtelijk perspectief. Het ruimtelijk maken van keuzen geeft een indruk van de schaal en visuele veranderingen die een perspectief met zich meebrengt. Tegelijk maakt een ruimtelijke vertaling van perspectieven duidelijk hoe ruimte sturend is op het energiesysteem.

5. ORGANISATIE EN GOVERNANCE

In dit hoofdstuk wordt de governance en organisatie van het visietraject omschreven. Deze is gebaseerd op de eerder in de stuurgroep RES vastgestelde governance structuur.

Omwille van de ontwikkeling van een visie en aanpak is deze aangevuld met de bestuurlijke verankering van de visie en het plan en de hierboven omschreven werkgroepen, gericht op een integrale aanpak.

BESLUITVORMING

BESTUURLIJKE VASTSTELLING

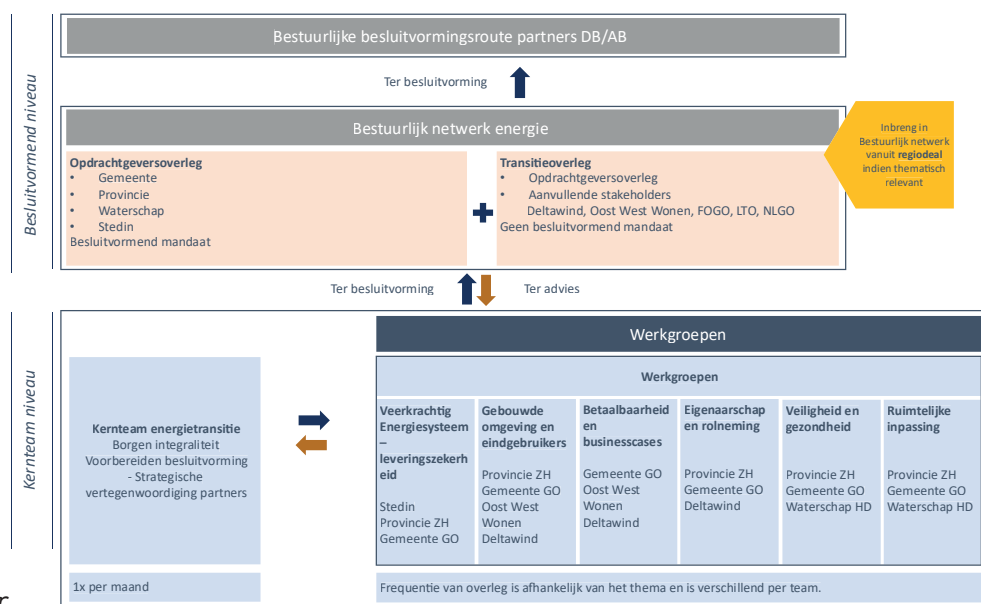
De samenwerking van provincie Zuid-Holland, gemeente Goeree-Overflakkee, waterschap Hollandse Delta, Stedin, Oost West Wonen en Deltawind in de RES kent wel een stuurgroep, maar geen besluitvormend mandaat als het gaat om beleid. Daarom wordt de visie en aanpak binnen de verschillende bestuurlijke gremia van de deelnemende RES partijen vastgesteld.

Omwille van de regierol van de gemeente Goeree-Overflakkee wordt het stuk als laatste aangeboden aan de gemeenteraad die het stuk behandelt.

STUURGROEP RES GOEREE-OVERFLAKKEE

De stuurgroep RES geeft sturing aan de ontwikkeling van de visie en aanpak en neemt besluiten over de te nemen koers en bijsturing. Hierin zijn twee niveaus vastgelegd:

- 1 Het opdrachtgeversoverleg (2x per jaar) dat bestaat uit de verschillende overheden en Stedin en dat besluitvormend is over het vrijgeven van stukken voor besluitvorming in hun respectievelijke besturen.
- 2 En het transitieoverleg (2x per jaar) waarin de bestuurders van het transitieoverleg deelnemen aangevuld met belanghebbende partijen op Goeree-Overflakkee. Hierin wordt afgestemd over ontwikkelingen en innovaties. Dit overleg is adviserend.

Afbeelding 5:
Organisatiestructuur

Voor periode tot oplevering van de visie en aanpak wordt voorgesteld om de overleggen op te schalen naar 4x per jaar het transitieoverleg. Met inachtneming van de verschillende rollen en verantwoordelijkheden.

KERNTEAM RES

De stuurgroep wordt gevoed met informatie door het Kernteam RES. Dit kernteam bestaat uit ambtelijke vertegenwoordiging van de betrokken overheden en Stedin én vertegenwoordiging van de belanghebbende partijen. In het kernteam worden thema's uit de centrale route behandeld en wordt besluitvorming voorbereid voor de stuurgroep RES. Het kernteam komt 1x per maand bij elkaar. Waarvan elke tweede keer fysiek.

WERKGROEPEN

In de werkgroepen vinden de inhoudelijke werkzaamheden rondom de verschillende thema's plaats. Hierin is ruimte voor een bredere groep belanghebbenden of experts dan allen de RES partners. De werkgroepen bereiden informatie voor het kernteam voor en schalen overkoepelende thema's via het kernteam op naar de andere werkgroepen.

BEGELEIDING EN ONDERSTEUNING

Procesbegeleiding en sturing valt onder de verantwoordelijkheid van de RES regisseur. Deze stuurt op de budgetten, planning, bestuurlijke afstemming en het behalen van resultaten. Om de werkgroepen te ondersteunen zal tijdelijk aanvullende capaciteit betrokken worden uit de RES middelen. Gemeente Goeree-Overflakkee is verantwoordelijk voor het tijdig regelen van deze ondersteuning.

NIEUWE PARTNERS

Het kan zijn dat de belangen van een deelnemer uit een van de werkgroepen zo groot is dat het wenselijk is om deze onderdeel te maken van het kernteam. De verbreding van de aanpak maakt dat het verbreden van het expertisegebied van de partnergroep een waardevolle toevoeging is aan de ontwikkeling en sturing op de energietransitie. Randvoorwaarde is wel dat de betreffende partij een duidelijk belang heeft op het schaalniveau van het eiland en de overige partners dit belang herkennen en onderschrijven. En dat er sprake is van een inhoudelijke en procesmatige bijdrage aan de sturing op de energietransitie op Goeree-Overflakkee.

DEELNEMENDE PARTIJEN IN RES VERBAND

PROVINCIE ZUID-HOLLAND

De provincie Zuid-Holland is als RES-partner verbonden aan de regio Goeree-Overflakkee. De provincie ondersteunt de verbreding van energiestrategie die voornamelijk gericht was op duurzame opwek van elektriciteit naar een visie op het energiesysteem van 2050. We leren met interesse mee hoe op Goeree-Overflakkee integrale keuzes worden gemaakt, waarin maatschappelijke waarden een belangrijke rol spelen. We vragen de regio om -voorbij de grenzen van het eiland- mee te denken over de plek van Goeree-Overflakkee in het energiesysteem van Zuid-Holland en hierbij de scope breed genoeg te houden voor eventuele nieuwe perspectieven.

GEMEENTE GOEREE-OVERFLAKKEE

De gemeente Goeree-Overflakkee speelt een belangrijke rol in de Regionale Energiestrategie (RES), die nu onderdeel is van de bredere energietransitie. Naast het benutten van het potentieel voor duurzame energieopwekking, zoals wind- en zonne-energie, integreert de gemeente ook een deel van de mobiliteitsopgave en de transitievisie warmte. Dit omvat plannen om woningen en gebouwen duurzaam te verwarmen en mobiliteit te verduurzamen. Zo werkt de gemeente aan een energie neutrale toekomst en draagt zij bij aan de klimaatdoelen, toekomstbestendig maken en verduurzaming van de gemeenschap. Dit valt binnen de gemeente onder het programma Duurzaam en Innovatief eiland.

WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA

De deelname van Waterschap Hollandse Delta (WSHD) in de Regionale Energiestrategie (RES) is belangrijk vanwege de rol die het waterschap speelt in waterbeheer als kan gaan spelen in de energietransitie. Door de impact van klimaatverandering, zoals hevige regenval, droogte en verzilting, heeft WSHD een belangrijke verantwoordelijkheid als waterbeheerder. Daarnaast beschikt WSHD over waardevolle mogelijkheden om bij te dragen aan de energietransitie, bijvoorbeeld door thermische energie te winnen uit afvalwater, biogas te produceren uit rioolslib, en door locaties zoals dijken en zuiveringsinstallaties in te zetten voor zonne- en waterkrachtenergie. Als grootgebruiker van energie kan WSHD een voorbeeldrol vervullen door slim energieverbruik te sturen of als een regionale energiehub te dienen. Hiermee kan WSHD niet alleen bijdragen aan de regionale energiedoelen, maar ook een integraal onderdeel vormen van een toekomstbestendige regio.

STEDIN

Stedin is verantwoordelijk voor het faciliteren van de energietransitie in Goeree-Overflakkee. De afgelopen jaren heeft Stedin dan ook op grote schaal geïnvesteerd in het elektriciteitsnet om de grote hoeveelheid opwek van het eiland af te kunnen transporteren. Om een toekomstbestendig elektriciteitsnet te creëren wordt er hard gewerkt om een 150kV-ring over Nissewaard, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee te realiseren. Ondanks deze grote netinvesteringen blijft de toekomstige extra ruimte voor opwek beperkt. Het is daarom van cruciaal belang dat de energie die in de toekomst op Goeree-Overflakkee wordt opgewekt, hier ook verbruikt wordt.

OOST WEST WONEN

Oost West Wonen is de sociale verhuurder op Goeree Overflakkee. Met bijna 30% aandeel sociale huurwoningen kan zij fungeren als spinn-off voor een collectieve oplossing. Daar moet dan wel voldoende draagvlak voor zijn en het moet financieel haalbaar zijn. Oost West Wonen werkt nu al aan het verduurzamen van haar vastgoed met oog op een aardgasvrije woningvoorraad in 2050. De keuze voor een collectieve warmteoplossing is mede bepalend voor de verduurzamingsroute die Oost West Wonen bewandelt. Tegelijkertijd is al-dan-niet participeren in een collectieve warmteoplossing vanwege het aandeel woningen van invloed op de haalbaarheid van een collectieve oplossing. De rol van Oost West Wonen ligt in het meedenken en doen bij het verkennen van de warmteoplossing om tot een voor Oost West Wonen aanvaardbare oplossing te komen.

DELTAWIND

Deltawind is een energiecoöperatie die zich richt op het bevorderen van schone, betaalbare energie voor de bewoners van Goeree-Overflakkee. De coöperatie stelt lokaal eigenaarschap centraal en streeft naar een fossielvrij energiesysteem door middel van duurzame opwekking, opslag en verantwoord energiegebruik. Deltawind voert vernieuwende projecten uit, zoals de verkenning naar waterstofproductie met Windpark Van Pallandt en de pilot Local4Local, waarbij lokaal opgewekte windenergie tegen een voordelig tarief aan eilandbewoners wordt aangeboden. Het verkennen van een rol in energieopslag, systeemintegratie en collectieve warmteoplossingen sluit hierbij aan. Deltawind werkt samen met lokale en regionale partners om deze doelen te realiseren, met bijzondere aandacht voor burgerparticipatie en lokaal eigenaarschap. Daarnaast speelt de coöperatie een actieve rol in het ondersteunen van inwoners bij het verduurzamen van hun woningen en biedt coaching en advies via het Energieloket en doorverwijzing naar diverse subsidiemogelijkheden.

BUDGETTEN, KOSTEN EN INZET

In de werkwijze richting startnotitie maken we gebruik van de inzet en de middelen zoals deze nu door de verschillende organisaties beschikbaar gemaakt zijn voor de energietransitie. Voor zover we kunnen zien is dit toereikend. Mocht gedurende het proces blijken dat aanvullende inzet, middelen en kapitaal nodig is, wordt dit via het kernteam bestuurlijk afgestemd.

OVERZICHT FINANCIËN

Voor de uitvoering van de visie en aanpak zijn aanvullende ondersteuning, onderzoeken en middelen nodig. Deze zijn hieronder op een rijtje gezet.

Verwachte uitgaven

Inhoudelijke ondersteuning van de werkgroepen
€ 75.000

Inhuur expertise

€ 30.000 x 6 werkgroepen € 180.000

Participatie en communicatie

€ 50.000

Onvoorziene kosten

€ 30.000

Totaal: € 335.000

Beschikbare baten

Jaarlijkse uitvoeringsmiddelen RES

€ 150.000

Klimaatfondsmiddelen t.b.v. RES capaciteit

€ 175.000

Bijdrage Provincie Zuid Holland

€ 35.000

Totaal: € 360.000

Overige baten

Kwaliteitsbudget natuur en Landschap

€ 486.666

De gemeente Goeree-Overflakkee voert beheer over de financiële middelen en legt hierover periodiek verantwoording af richting kernteam en bestuur. Afspraken over lopende uitvoering en samenwerkingsverbanden rondom de energietransitie, zoals energiearmoede en wijkaanpakken blijven ongewijzigd.

GEZAMENLIJKE INZET EN EXPERTISE

Voor de werkgroepen is inzet vanuit de partners nodig voor kennisontwikkeling, begeleiding van onderzoeken en het bespreken van de bevindingen en wat dit betekent voor de energietransitie. Deze inzet is over de werkgroepen verdeeld op basis van de belangen en verantwoordelijkheden van de deelnemende partnerorganisaties.

Per deelname aan een werkgroep schatten we de tijdsinvestering inclusief voorbereiding en inzet van

expertise uit de eigen organisatie op 3 tot 4 uur per week. Werkzaamheden zullen bestaan uit onderzoek, voorbereiding, uitwerken en bijeenkomsten. Dit zal niet elke week hetzelfde zijn, en de samenwerking zal in onderling overleg moeten worden vastgesteld. Voor een aantal organisaties zullen deelnemers af en toe ook input leveren voor andere routes indien nodig, maar niet actief deelnemen.

De afgestemde bemensing van de werkgroepen is als volgt:

Route	Naam organisatie
Centrale Route	Gemeente Goeree-Overflakkee, Provincie Zuid Holland, Stedin, Waterschap Hollandse Delta, Oost West Wonen, Deltawind
Route 1: Veerkrachtig energiesysteem	Gemeente Goeree-Overflakkee, Provincie Zuid Holland, Stedin levert indien nodig ook input voor andere routes, Waterschap Hollandse Delta
Route 2: Gebouwde omgeving en eindgebruikers	Gemeente Goeree-Overflakkee, Provincie Zuid Holland, Oost West Wonen, Deltawind,
Route 3: Betaalbaarheid en businesscases	Oost West Wonen, Gemeente Goeree-Overflakkee
Route 4: Eigenaarschap en rolneming	Gemeente Goeree-Overflakkee, Provincie Zuid Holland, Waterschap Hollandse Delta levert input aan, Oost West Wonen, Deltawind
Route 5: Veiligheid en gezondheid	Gemeente Goeree-Overflakkee, Provincie Zuid Holland, Waterschap Hollandse Delta
Route 6: Ruimtelijke inpassing en natuur	Gemeente Goeree-Overflakkee, Provincie Zuid Holland, Oost West Wonen, Waterschap Hollandse Delta

COLOFON

Met dank aan:

Gemeente Goeree-Overflakkee: Esther Slegh, Pieter-Cees Drooger, Erik Roeland

Provincie Zuid-Holland: Saskia Elissen, Bernadet Keijsper

Waterschap Hollandse Delta: Roland Stastra

Stedin: Tristan Wanders

Deltawind: Andries Middelbos, Koen van Swam

Oost West Wonen: Eric Droogendijk

FOGO: Dominic Doorn (agenda lid)

LTO Nederland: Leon van Es (agenda lid)

Vormgeving:

DINK creatief bureau

